Do druku nr 3085

Business Centre Club

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-III.020.288.11.2026
Data wpływu 20.X.26r.

Warszawa, dnia 19 października 2026 roku

Stanowisko dotyczące rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe, ustawy – Prawo restrukturyzacyjne oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych

I. Ocena ogólna

Projekt realizuje zasadny cel usprawnienia postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych oraz ograniczenia angażowania sędziów i referendarzy w czynności techniczne. Pozytywnie należy ocenić w szczególności możliwość dokonywania obwieszczeń oraz ujawniania informacji o prawomocności orzeczeń przez asystentów sędziów i pracowników sekretariatu, a także zwiększenie transparentności przez obwieszczanie terminu, w którym nastąpi umorzenie zobowiązań z mocy prawa. Projektodawca trafnie identyfikuje, że bieżące sprawdzanie wpłat i dokumentów ma zasadniczo charakter techniczny oraz może powodować przewlekłość innych spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych.

Z perspektywy przedsiębiorców, w tym przedsiębiorców będących wierzycielami, usprawnienie postępowań nie może jednak prowadzić do faktycznego osłabienia ochrony wierzytelności. Model proceduralny powinien równoważyć potrzebę odciążenia sądów z potrzebą bieżącej, profesjonalnej i dostępnej kontroli wykonywania obowiązków przez upadłego. Opiniujący popiera cel projektu polegający na przyspieszeniu postępowań i racjonalizacji pracy sądów, ale krytycznie odnosi się do proponowanego modelu nadzoru nad wykonywaniem planu spłaty.

II. Uwagi szczegółowe

2.1. Krytycznie należy ocenić rezygnację z nadzoru nad wykonywaniem planu spłaty wierzycieli oraz wyłączenie kontroli treści, formy, a w praktyce także złożenia corocznych sprawozdań upadłego (art. 370d oraz 491^{21} Prawa upadłościowego) . Projekt zakłada, że sąd nie bada tych dokumentów, a uchylenie planu ma następować wyłącznie na wniosek wierzyciela albo upadłego. W Ocenie Skutków Regulacji projektodawca wskazuje, że nadzór państwa nad prawidłowością wykonywania planu spłaty wierzycieli powinien mieć miejsce tylko wtedy, gdy żądają tego interesariusze. Rozwiązanie to przerzuca ciężar monitorowania na wierzycieli. Wierzyciel musi samodzielnie śledzić terminowość spłat, analizować sprawozdania, wykrywać możliwe zatajanie dochodów lub majątku, a następnie inicjować postępowanie o zmianę albo uchylenie planu. Podobne czynności wierzyciel powinien przeprowadzić po upływie okresu, na który został ustalony plan spłaty (i ma na to tylko 3 miesiące, w przeciwnym wypadku zobowiązania upadłego niewykonane w ramach planu spłaty ulegają umorzeniu z mocy

prawa). Dla przedsiębiorców oznacza to dodatkowe koszty operacyjne, w tym koszty obsługi prawnej, windykacyjnej, compliance oraz rozwiązań informatycznych. Ryzyka te były wyraźnie wskazywane w konsultacjach publicznych, zwłaszcza przez podmioty reprezentujące wierzycieli masowych. W toku konsultacji wskazywano na osłabienie ochrony wierzycieli oraz brak sankcji za nieterminowe lub wadliwe sprawozdania. Trzymiesięczny okres po zakończeniu wykonywania planu spłaty, w którym wierzyciel może jeszcze złożyć wniosek o zmianę lub uchylenie planu, stanowi wprawdzie instrument ochronny, lecz nie rozwiązuje problemu asymetrii informacyjnej. Po upływie tego okresu umorzenie zobowiązań następuje z mocy prawa, a brak aktywnego, profesjonalnego monitoringu może uniemożliwić wykrycie nieprawidłowości we właściwym czasie.

2.2 Umorzenie wierzytelności jest ingerencją w konstytucyjną ochronę praw majątkowych wierzyciela (ograniczeniem tych praw) – **art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP**. Umorzenie niezaspokojonej wierzytelności nie stanowi co prawda wywłaszczenia w ścisłym znaczeniu art. 21 ust. 2 Konstytucji RP, ponieważ wierzytelność nie jest przejmowana przez państwo ani inny podmiot publiczny, jednak prowadzi do definitywnego pozbawienia wierzyciela możliwości przymusowego dochodzenia objętej umorzeniem części wierzytelności, a więc wywołuje skutek funkcjonalnie zbliżony do pozbawienia prawa i wymaga szczególnie silnych gwarancji materialnych oraz proceduralnych. Projekt ogranicza aktywną, wykonywaną z urzędu kontrolę sądu nad wykonywaniem planu spłaty, pozostawiając wierzycielowi zasadniczą inicjatywę w zakresie wykrywania naruszeń i wszczynania postępowań dotyczących zmiany albo uchylenia planu. W rezultacie państwo utrzymuje instrument prowadzący do umorzenia wierzytelności, ale ogranicza zakres instytucjonalnej kontroli poprzedzającej zastosowanie tego skutku. A przecież ograniczenie nadzoru państwa nie jest jedynym sposobem odciążenia sądów. Możliwe jest rozwiązanie mniej ingerujące w prawa wierzycieli, polegające np. na przekazaniu czynności kontrolnych syndykowi, przy pozostawieniu sądowi kompetencji do podejmowania decyzji ingerujących w prawa majątkowe. Projekt w obecnym kształcie może naruszać zasadę proporcjonalności, ponieważ wybiera rozwiązanie korzystne dla sprawności postępowania, ale nadmiernie obciążające wierzycieli ryzykiem utraty praw majątkowych.

2.3. **Zdaniem opiniujących, rozumiejąc potrzebę odciążenia sądów od czynności związanych z nadzorem nad wykonywaniem przez upadłych planów spłaty, należy rozważyć zastąpienie sądowego nadzoru wykonywanego z urzędu nadzorem sprawowanym przez syndyka**, funkcjonalnie zbliżonym do czynności kontrolnych i informacyjnych wykonywanych przez nadzorcę układu w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Sąd, ustalając plan spłaty, mógłby wyznaczać syndyka nadzorującego wykonanie planu spłaty, co do zasady dotychczasowego syndyka, o ile nie zachodzi przeszkoda do pełnienia tej funkcji. Rozwiązanie to pozwoliłoby zachować profesjonalny nadzór bez konieczności angażowania sądu w rutynową weryfikację dowodów wpłat i sprawozdań. Oznaczałoby to zapewne dodatkowe koszty wynikające z konieczności zapłaty na rzecz syndyka dodatkowego wynagrodzenia za sprawowanie takiego nadzoru. W takim proponowanym modelu syndyk nadzorujący powinien w szczególności: odbierać i weryfikować coroczne sprawozdania oraz dokumenty upadłego; kontrolować terminowość i zgodność wpłat z treścią planu; udostępniać wierzycielom w Krajowym Rejestrze Sądowym informacje oraz dokumenty dotyczące wykonywania planu; niezwłocznie informować sąd i wierzycieli o istotnych uchybieniach; składać końcowe sprawozdanie z wykonania planu; a w razie istotnego naruszenia obowiązków występować do sądu o zmianę albo uchylenie planu. Sąd powinien zachować wyłączną kompetencję do podejmowania władczych rozstrzygnięć ingerujących w prawa majątkowe wierzycieli, w szczególności do zmiany lub uchylenia planu oraz stwierdzenia jego wykonania i umorzenia zobowiązań. Syndyk powinien

wykonywać wyłącznie czynności kontrolne, sprawozdawcze i informacyjne, a w razie stwierdzenia naruszeń występować do sądu ze stosownym wnioskiem.

2.4. Konstytucyjna ochrona praw majątkowych nie wymaga utrzymania bieżącego nadzoru sądu nad każdą czynnością wykonywania planu spłaty. Wymaga jednak zapewnienia wierzycielom realnych i skutecznych mechanizmów wykrywania naruszeń oraz zapobiegania automatycznemu umorzeniu zobowiązań w sytuacji, w której dłużnik nie wykonuje planu albo zataja informacje o swoim majątku i dochodach. Wątpliwości konstytucyjne wynikają z tego, że projekt ogranicza nadzór wykonywany przez sąd z urzędu, a zarazem zwiększa zależność ochrony wierzyciela od jego własnej aktywności, wiedzy i możliwości finansowych. Wierzyciele masowi, mali przedsiębiorcy oraz podmioty nieposiadające stałego monitoringu sytuacji dłużnika mogą w praktyce nie być w stanie skutecznie wykryć naruszenia przed upływem terminu prowadzącego do umorzenia zobowiązań. Taki model może budzić wątpliwości z punktu widzenia zasady proporcjonalności, jeżeli ustawodawca dysponuje rozwiązaniem równie skutecznym dla odciążenia sądów, lecz mniej ingerującym w prawa wierzycieli, polegającym na powierzeniu syndykowi profesjonalnej kontroli wykonywania planu, przy pozostawieniu sądowi wyłącznej kompetencji do rozstrzygania o zmianie, uchyleniu lub skutkach wykonania planu.

2.5. Pozytywnie należy ocenić zmiany przepisów mające na celu odciążenie sędziów i referendarzy od technicznych czynności obwieszczeniowych (zmiana art. 219 oraz art. 221 ust. 1a Prawa upadłościowego); zwiększenie jawności przez wskazanie daty przyszłego umorzenia zobowiązań jako obligatoryjnego elementu postanowienia o ustaleniu planu spłaty wierzycieli (art. 370a Prawa upadłościowego); ograniczenie nieuzasadnionego przedłużania postępowań przez odpowiednie ukształtowanie wynagrodzenia syndyka; racjonalizację kosztów uproszczonych postępowań upadłościowych; utrzymanie ochrony wierzyciela w razie oddalenia jego wniosku, gdy upadły nie złożył wymaganego sprawozdania – przez obciążenie kosztami dłużnika (art. 370d ust. 3 a Prawa upadłościowego).

2.6. Pozytywną zmianą z punktu widzenia przedsiębiorców jest wzmocnienie nadzoru sędziego-komisarza nad toczącymi się postępowaniami upadłościowymi, przede wszystkim nadzór nad sprawozdaniami syndyka w celu ochrony interesów drobnych wierzycieli (zmiana art. 168 ust. 2 a Prawa upadłościowego).

III. Podstawa analizy

3.1. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe, ustawy – Prawo restrukturyzacyjne oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, UD260, wraz z uzasadnieniem, oceną skutków regulacji oraz raportem z konsultacji publicznych.

3.2. Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, w szczególności art. 370c, art. 370d, art. 370e, art. 370f oraz art. 491(14)–491(21).

3.3. Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, w szczególności regulacje dotyczące nadzorcy układu i nadzorcy sądowego.

3.4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów.

Z poważaniem,

dr Łukasz Bernatowicz

Prezes Zarządu ZP BCC

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej